

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กเล็กในชนบท ตามการรับรู้ของแม่
สรุปได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสำรวจพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กเล็กในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. การรับรู้ของแม่ ต่อการแสดงอารมณ์โกรธ กลัว คับข้องใจ อิจฉา ริษยา
อยากรู้ อยากเห็น สนุกสนาน ร่าเริง และอารมณ์รักของลูก โดยจำแนกตามฐานะเศรษฐกิจ
ของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิดของลูก
2. การรับรู้ของแม่ ต่อสาเหตุการเกิดอารมณ์โกรธ กลัว คับข้องใจ อิจฉา
ริษยา อยากรู้ อยากเห็น สนุกสนาน ร่าเริง และอารมณ์รักของลูก โดยจำแนกตามฐานะ
เศรษฐกิจของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิดของลูก
3. การรับรู้ของแม่ต่อวิธีการแสดงอารมณ์โกรธ กลัว คับข้องใจ อิจฉา
ริษยา อยากรู้ อยากเห็น สนุกสนาน ร่าเริง และอารมณ์รักของลูก
4. ปฏิกริยาของแม่ต่อการแสดงอารมณ์โกรธ กลัว คับข้องใจ อิจฉา ริษยา
อยากรู้ อยากเห็น สนุกสนาน ร่าเริง และอารมณ์รักของลูก โดยจำแนกตามฐานะเศรษฐกิจ
ของครอบครัว เพศ และลำดับที่การเกิดของลูก

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแม่ของเด็กเล็กอายุ 2 ปี
3 เดือน ถึง 3 ปี 5 เดือน โดยเลือกมาจากตำบลตามภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาคกลาง

(ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง, ตำบลบางคลา ตำบลท่าทองกลาง ตำบล
บางตลาด อำเภอบางคลา จังหวัดฉะเชิงเทรา, ตำบลคลองข่อย ตำบลบ้านเลือก
ตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี) ภาคเหนือ (ตำบลริม ตำบลมาตง
อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน, ตำบลหนองพยอม ตำบลคงตะขบ อำเภอตะพานหิน จังหวัด
พิจิตร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตำบลเมืองหงส์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน ตำบลวาง
อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 200 คน กำหนดการเก็บ
ข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเท่า ๆ กัน โดยจำแนกตามฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
เพศ และลำดับที่การเกิดของลูก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์
2. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณเป็นร้อยละ และเสนอผลการวิจัยในรูป

ตาราง

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. แม่สามารถรับรู้การแสดงอารมณ์ โกรธ คับข้องใจ ริษยา อายากรู้
อยากเห็น สนุกสนานร่าเริง และอารมณ์รักของลูก เกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีจำนวนสูงในทุกกลุ่ม
ไม่ว่ากลุ่มแม่ของเด็กเล็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคน
รอง แต่แม่รับรู้พบว่าลูกจะแสดงอารมณ์กลัวและอารมณ์อิจฉา เป็นบางครั้ง มีจำนวนสูง
ในทุกกลุ่ม ไม่ว่ากลุ่มแม่ของเด็กเล็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง
ลูกคนโตหรือคนรอง

2. แม่สามารถรับรู้สาเหตุสำคัญของการเกิดอารมณ์ต่อไปนี้

2.1 อารมณ์โกรธ มีสาเหตุ 4 ประการคือ (ก) ถูกห้ามหรือขัดใจ
มิให้ทำในสิ่งที่ต้องการ (ข) ระเบียบวินัยและการฝึกอบรมของพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่

(ค) สัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น (ง) พยายามทำสิ่งใดแล้วไม่ไค้ผล ปรากฏว่าจากสาเหตุทั้ง 4 ประการนี้ แม่รับรู้สาเหตุที่ทำให้ลูกมีอาการมดโกรธเกิดจากสาเหตุในข้อ ก. คือถูกห้ามมิให้ทำในสิ่งที่ต้องการ มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุการเกิดอาการมดโกรธในข้อ ข, ค และ ง) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มแม่ของเด็กเล็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง

2.2 อารมณ์กลัว มีสาเหตุ 4 ประการคือ (ก) คำบอกเล่าของพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง (ข) จินตนาการของตนเอง (ค) เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (ง) จากโทรทัศน์หรือนิยาย ปรากฏว่าจากสาเหตุทั้ง 4 ประการ แม่รับรู้สาเหตุที่ทำให้ลูกมีอาการมดกลัว เกิดจากสาเหตุในข้อ ก. คือคำบอกเล่าของพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุการเกิดอารมณ์กลัวในข้อ ข, ค และ ง) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มแม่ของเด็กเล็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง

2.3 อารมณ์คับข้องใจ มีสาเหตุ 3 ประการ คือ (ก) ถูกพ่อแม่หรือญาติพี่น้องขี้ใจ (ข) ระเบียบวินัย การฝึกอบรมของพ่อแม่ (ค) สัมพันธ์ภาพกับเด็กอื่น ปรากฏว่าจากสาเหตุทั้ง 3 ประการ แม่รับรู้สาเหตุที่ทำให้ลูกมีอาการมดคับข้องใจ เกิดจากสาเหตุในข้อ (ก) คือถูกพ่อแม่หรือญาติพี่น้องขี้ใจ มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุการเกิดอารมณ์คับข้องใจในข้อ ข และ ค) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มแม่ของเด็กเล็กที่มีฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง

2.4 อารมณ์อิจฉา มีสาเหตุ 2 ประการคือ (ก) มีความปรารถนาอย่างมากต่อสิ่งนั้นซึ่งคนไม่มี (ข) ความนึกคิดของเด็กเอง ปรากฏว่าจากสาเหตุทั้ง 2 ประการ แม่รับรู้สาเหตุที่ทำให้ลูกมีอาการมดอิจฉา เกิดจากสาเหตุในข้อ ก. คือมีความปรารถนาอย่างมากต่อสิ่งนั้น ซึ่งคนไม่มี มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุการเกิดอารมณ์อิจฉาในข้อ ข.) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง

2.5 อารมณ์ริษยา มีสาเหตุ 2 ประการ คือ (ก) ต้องการเรียกร้องความสนใจ (ข) การปฏิบัติและการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ปรากฏว่าจากสาเหตุทั้ง

2 ประการ แม้รับรู้ว่ามีสาเหตุที่ทำให้ลูกมีอาการเรื้อรัง เกิดจากสาเหตุในข้อ ก. คือ
ต้องการเรียกร้องความสนใจ มีจำนวนมาก (เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุการเกิดอาการ
เรื้อรังในข้อ ข.) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มฐานะเศรษฐิกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง
ลูกคนโตหรือคนรอง

2.6 อารมณ์อยาก رؤอยากเห็น มีสาเหตุ 3 ประการคือ (ก) การเปลี่ยนแปลง
ของร่างกาย และสมองเจริญเติบโตขึ้น (ข) ธรรมชาติของเด็กมีความอยาก رؤอยาก
เห็นในสิ่งแปลกใหม่ (ค) ข้อห้าม ข้อมบังคับ และความลึกลับต่าง ๆ ปรากฏว่าจากสาเหตุ
 ทั้ง 3 ประการ แม้รับรู้ว่ามีสาเหตุที่ทำให้ลูกมีอาการอยาก رؤอยากเห็น เกิดจากสาเหตุ
ในข้อ ค. คือ ข้อห้าม ข้อมบังคับ และความลึกลับต่าง ๆ มีจำนวนมาก (เมื่อเปรียบเทียบกับ
 สาเหตุการเกิดอารมณ์ อยาก رؤอยากเห็นในข้อ ก. และข.) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่ม
ฐานะเศรษฐิกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง

2.7 อารมณ์สนุกสนานร่าเริง มีสาเหตุ 5 ประการ คือ (ก) ได้รับความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ (ข) ได้รับความพอใจในสิ่งที่ต้องการจะทำ หรือได้รับ
สิ่งของที่ตนพอใจ (ค) ได้รับคำชม (ง) ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ (จ) การมี
สุขภาพดี ปรากฏว่าจากสาเหตุทั้ง 5 ประการ แม้รับรู้ว่ามีสาเหตุที่ทำให้ลูกมีอาการสนุก-
สนานร่าเริง เกิดจากสาเหตุในข้อ ข. คือได้รับความพอใจในสิ่งที่ต้องการจะทำ หรือ
ได้รับสิ่งของที่ตนพอใจ มีจำนวนร้อยละสูงที่สุด คือร้อยละ 100 (เมื่อเปรียบเทียบกับ
 สาเหตุการเกิดอารมณ์สนุกสนานร่าเริงในข้อ ก, ค, ง และ จ.) ในทุกกลุ่ม คือทั้งใน
กลุ่มเศรษฐิกิจสูงและต่ำ เพศ ชายและหญิง ลูกคนโตและคนรอง

2.8 อารมณ์รัก/มีสาเหตุ 2 ประการคือ (ก) ได้รับความรัก และเอาใจใส่ของพ่อแม่ (ข) เกิดจากการเรียนรู้ บุคคลใดก็ตามที่สามารถ
ตอบสนองความต้องการของเขาได้ ปรากฏว่าจากสาเหตุทั้ง 2 ประการ แม้รับรู้ว่ามีสาเหตุที่
ทำให้ลูกมีอาการรัก เกิดจากสาเหตุในข้อ ก. คือ ได้รับความรัก ได้รับความรัก
และเอาใจใส่ของพ่อแม่ มีจำนวนมาก (เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุการเกิดอารมณ์รักในข้อ
 ข.) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะแม่ของเล็กเล็กที่มีฐานะเศรษฐิกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูก
คนโตหรือคนรอง

3. แม่สามารถรับรู้วิธีการแสดงอารมณ์โกรธ ก้าว คับข้องใจ อิจฉา วิตถวา
ของเค็กเล็ก พบว่า เค็กเล็กจำนวนมากไม่ว่ากลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชาย
หรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง มีวิธีแสดงอารมณ์เหล่านี้แบบเดียวกัน คือ แสดงกิริยา
รุนแรง โดดเดี่ยว ร้องไห้ กระตืบเท้า ลงนอนคั่น อาละวาดทำร้ายร่างกาย ตัดสั้นเท้า
วิ่งหนี เป็นต้น (เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการแสดงอารมณ์ในแบบแสดงอาการหงุดหงิดหรือ
อึดอัด และแสดงอาการเงี้ยวเฉยหรือแยกตัวเอง)

แม่สามารถรับรู้วิธีการแสดงอารมณ์อยากหรืออยากเห็น มี 3 ประเภทคือ
(ก) ส่วรางวัลต่าง ๆ (ข) ชักถาม (ค) แสดงสีหน้าสงสัย เช่นก้มขมวด ปากเปิดกว้าง
ปรากฏว่าจากวิธีการแสดงออกทั้ง 3 ประเภท แม่รับรู้พบว่าลูกมีวิธีแสดงอารมณ์อยากหรือ
อยากเห็นในแบบ ข. คือชักถาม มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการแสดงอารมณ์
อยากหรืออยากเห็น ในข้อ ก. และ ค.) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ
เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง

แม่สามารถรับรู้วิธีการแสดงอารมณ์เสียดสนานรำเวียงของลูกมีเพียงวิธีเดียว
คือ การแสดงออกอย่างชัดเจนด้วยการหัวเราะเสียงดัง ประหม้อกระโดดโลดเต้นและยิ้ม
มีจำนวนร้อยละสูงที่สุด คือร้อยละ 100 ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ
เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือคนรอง

แม่สามารถรับรู้วิธีการแสดงอารมณ์รัก มี 3 ประเภท คือ (ก) ใช้คำพูด
อ่อนหวานของคนที่ตนรัก (ข) โอบกอดคนที่ตนรัก (ค) แสดงออกทางสีหน้า ปรากฏว่า
จากวิธีการแสดงออกทั้ง 3 ประเภท แม่รับรู้พบว่า ลูกมีวิธีแสดงอารมณ์รักในแบบ ข.
คือ โอบกอดคนที่ตนรัก มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการแสดงอารมณ์รัก ในข้อ ก.
และ ค.) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง ลูกคนโตหรือ
คนรอง

4. ปฏิกริยาของแม่ต่อการแสดงอารมณ์ต่อไปนี้

4.1 อารมณ์โกรธ พบว่าแม่จะมีปฏิกิริยา 5 แบบ คือ (ก) เฉย ปล่อย ปล่อยให้ลูกแสดงอารมณ์โกรธ (ข) เอาใจโดยการปลอบโยนหรืออุ้มกอด หาชองให้เล่น และขนมให้รับประทาน (ค) สอดถามสาเหตุที่ทำให้โกรธ (ง) ชู คุ (จ) ที่ ถ้าแม่อารมณ์ไม่ดี ปรากฏว่าจากปฏิกิริยาของแม่ทั้ง 5 แบบ แม่จะมีปฏิกิริยาต่อการแสดงอารมณ์โกรธของลูกในแบบ ค. หรือ สอดถามสาเหตุที่ทำให้โกรธ มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกิริยาของแม่ในข้อ ก, ข และ ง) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง คนโตหรือคนรอง

4.2 อารมณ์กลัว พบว่าแม่จะมีปฏิกิริยา 5 แบบ คือ (ก) เฉยไม่สนใจ (ข) ให้ความอบอุ่นด้วยการอุ้ม โอบกอด หรือปลอบโยน (ค) ให้ความแนะนำสั่งสอน (ง) หลีกเลี่ยงให้หายกลัวด้วยการหาของเล่นให้ (จ) ลงโทษด้วยการคว่ำ ปรากฏว่าจากปฏิกิริยาของแม่ทั้ง 5 แบบ แม่จะมีปฏิกิริยาต่อการแสดงอารมณ์กลัวของลูกในแบบ ข. คือ ให้ความอบอุ่นด้วยการอุ้ม โอบกอด หรือปลอบโยน มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกิริยาของแม่ในข้อ ก, ค, ง และ จ) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชาย หรือหญิง คนโตหรือคนรอง

4.3 อารมณ์เคັบข้องใจ พบว่าแม่จะมีปฏิกิริยา 5 แบบ คือ (ก) เฉย ปล่อยให้ร้องหรืออาละวาด (ข) เอาใจโดยการปลอบโยนหรืออุ้มกอด หาชองให้เล่น และขนมให้รับประทาน (ค) แนะนำสั่งสอน (ง) ชู คุ (จ) ที่ ปรากฏว่าจากปฏิกิริยาของแม่ทั้ง 5 แบบ แม่จะมีปฏิกิริยาต่อการแสดงอารมณ์เคັบข้องใจในแบบ ข. คือ เอาใจช่วยโดยการปลอบโยน หรืออุ้มกอดหาชองให้เล่น และขนมให้รับประทาน มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกิริยาของแม่ในข้อ ก, ค, ง และจ) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง คนโตหรือคนรอง

4.4 อารมณ์อิจฉา พบว่าแม่จะมีปฏิกิริยา 6 แบบ คือ (ก) พยายามหาข้อดีที่ลูกต้องการให้เป็นบางครั้ง (ข) ข้อดีที่ลูกต้องการให้ทุกครั้ง (ค) ปลอบโยนสั่งสอน (ง) หลีกเลี่ยงว่าจะซื้อให้ (จ) คุ ว่า (ฉ) ที่ ปรากฏว่าจากปฏิกิริยาของแม่ทั้ง 6 แบบ เมื่อลูกแสดงอารมณ์อิจฉา แม่จะมีปฏิกิริยาในแบบ ง. คือ หลีกเลี่ยงว่าจะซื้อให้ มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับ

ปฏิกริยาของแม่ในข้อ ก, ข, ค, จ และ ฉ) ในทุกกลุ่มไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำ เพศชายหรือหญิง คนโศหรือคนรอง

4.5 อารมณ์ริษยา พบว่าแม่จะมีปฏิกริยา 5 แบบ คือ (ก) เฉย ไม่สนใจ (ข) ให้ความรักเอาใจใส่ตลอดมากขึ้น และให้ความยุติธรรมในการแบ่งของเล่น และความรักเท่า ๆ กัน (ค) สั่งสอนอบรมให้รักกัน (จ) คุย ล้อว่า (จ) ที่ปรากฏมาจากปฏิกริยาของแม่ทั้ง 5 แบบ แม่จะมีปฏิกริยาต่อการแสดงอารมณ์ริษยาในแบบ ข. คือ ให้ความรักเอาใจใส่ตลอดมากขึ้น และให้ความยุติธรรมในการแบ่งของเล่น และความรักเท่า ๆ กัน มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกริยาของแม่ในข้อ ก, ค, ง และ จ) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง คนโศหรือคนรอง

4.6 อารมณ์เอายากู้อยากเห็น พบว่าแม่จะมีปฏิกริยา 3 แบบ คือ (ก) เฉย ไม่สนใจ (ข) ตอบคำถาม อธิบายให้ลูกเข้าใจ (ค) คุย เนื่องจากรำคาญ ปรากฏมาจากปฏิกริยาของแม่ทั้ง 3 แบบ แม่จะมีปฏิกริยาต่อการแสดงอารมณ์เอายากู้อยากเห็นในแบบ (ข) คือ ตอบคำถาม อธิบายให้ลูกเข้าใจ มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกริยาของแม่ในข้อ ก และ ค) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง คนโศหรือคนรอง

4.7 อารมณ์สนุกสนานร่าเริง พบว่าแม่จะมีปฏิกริยา 2 แบบ คือ (ก) เฉย ไม่สนใจ (ข) ยิ้ม แสดงความพอใจ ปรากฏมาจากปฏิกริยาของแม่ทั้ง 2 แบบ แม่จะมีปฏิกริยาต่อการแสดงอารมณ์สนุกสนานร่าเริง ในแบบ ข. คือ ยิ้ม แสดงความพอใจ มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกริยาของแม่ในข้อ ก) ในทุกกลุ่ม ไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง คนโศหรือคนรอง

4.8 อารมณ์รัก พบว่าแม่จะมีปฏิกริยา 2 แบบ คือ (ก) เฉย ไม่สนใจ (ข) แสดงความรักตอบควยการกอด อุ้ม เอาใจ ปรากฏมาจากปฏิกริยาของแม่ทั้ง 2 แบบ แม่จะมีปฏิกริยาต่อการแสดงอารมณ์รัก ในแบบ ข. คือ แสดงความรักตอบควยการกอด อุ้ม เอาใจ มีจำนวนสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิกริยาของแม่ในข้อ ก) ในทุกกลุ่ม

ไม่ว่าแม่ของเด็กเล็กที่อยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ เพศชายหรือหญิง คนโตหรือคนรอง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะได้อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ ลำดับที่การเกิด และฐานะทางเศรษฐกิจ ต่อการแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์แต่ละด้านว่าจะมีความแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรจะทำการศึกษาพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กเล็ก โดยการสร้างสภาพการณ์ขึ้น แล้วผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กโดยตรง เพื่อให้สามารถตรวจสอบพฤติกรรมตามสภาพความเป็นจริงได้มากขึ้น
3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจให้ภาพกว้าง ๆ เท่านั้น จึงควรศึกษาอารมณ์แต่ละด้านให้ลึกซึ้ง.